В селянськім царстві.

Враження із загально-українського селянського з'їзду в Київі.

Київ 16 червня 1917.

В сих днях дім Купецького Зібраня пригадував кольосальний, чим то стрівожений пчільний улий, де шуміло, гуділо, хвилювало селянське царство України.

Безперервно одні входили, свіжі з засобом нової енерґії; инші виходили — ті, що напрацювались, утомили ся, відітхнути на повітре.

І коли довкруги сего улия густі товпи, що обили ся в суцільні тісні круги довкола спорячих, розгорячених бесідників.

Там, у салї, строга дисципліна, дебати над одним питанем, а тут під відкритим небом одно питане заміняє инше. Кождий новий круг, ні, то окреме віче!

Люди протискають ся то в одну товпу, то в иншу прилипають, то до одного круга, то до иншого. Жадливо слухають і самі вмішують ся у пристрастні дебати.

Але зараз таки одно прокляте питане панує понад усіми, викликує пристрасти, вириває з людських грудий рідкі фрази. Обступили кругленького горожанина в сурдуті з сирого шовку. й у соломянім капелюсі. Він один цивільний а довкола нього салдати й очевидно розмова йде про "неї", про війну та про "нього" — про наступ.

— Коли ви пішли вже туди, повинні довести справу до кінця! — вперто твердить людина у сурдуті з сирого шокву. З усїх боків посипало ся:

— До якого кінця? І чому ви не йдете? Чому иншим радите?

— Всї підемо! — кричить ще хтось.

— Так, язиком ви всї підете! Бажаете? Будь ласка в окопи!

Один поясняє иншому:

— Бачиш, рекомендує перервати німецький фронт.

Довкола вибухає сміх:

— А чи розуміє він, що таке перервати фронт? Мало ще там нашої крови! Наша кров, наше мясо вже висить на дротяних перегородах! Також — перервати фронт!.

І до якого круга не підійдеш, до якої товпи не прислухаєш ся, всюди промови, майже одні і ті самі.

Туга стискає серце й хочеть ся чим швидше відійти, уникнути таких річий...

І в ті щасливі хвилї, коли на селянськім з'їздї не бурхають національні пристрасти і не чують ся демаґоґічні заклики, тоді — там віддихаєш душею.

Невільне, майже священе тремлїне огортає, коли побачиш подібні збори. І питаєш себе:

— Чому се? Від чого від разу хвилює сей незвичайний вид чепурного Купецького Зібраня?

Для "солодких" звуків була у нас призначена головно ся саля. Для відомих співаків і співачок, для ґеніяльних пяністів і скрипаків, яких з задержаним віддихом слухала чепурна городська публика.

Тепер тут і — публика инша, звуки инші й музика инша, якої і не порівнувати ні з чим і по красоті і по силї і по значіню.

І стає зрозумілим невільне хвилюване.

— Тут народ творить свою волю...

— Тут народ будує своє нове житє...

— Тут народ трудолюбиво і видумчиво кладе камінь за камінем свого нового, прегарного дому...

І ми щасливі, що дожили до сього часу. Ми на очи, не у снї а на яві бачимо народ, покликаний по своїм розуміню перебудувати ціле своє житє.

І бачити се і слухати простих, але завжди ясних, розумних селянських промов, — без тремтїня і без хвилюваня не можна...

Величезна саля зверху до низу (буквально!) залита селянством. Тут селянське царство. Десь-не-десь тільки побачиш інтелїґента у державнім або офіцирськім уніформі. А все решта — одні селяни, і старі й молоді, заможні й сільська біднота. І всї з такими поважними обличями, з печатю глибокої думи народнього ума.

Густо стовпили ся довкола широкого предсїдательського стола, за яким орудує молодий, енерґічний "товариш голова" — просто розложили ся на підлозї перед столом голови і часом, як статуї, стоять на колїнах, не рухаючи ся й слухаючи кождого слова референта і бесїдників.

Всї ряди крісел, всї канапи, всї входи, заняті селянством, ряди стоять коло стїн залї. Хори облїплені народом. Усї клаптики свобідного місця. Куди не глянеш, море голов, море селянських облич і тїл...

То настає глибока тишина й виразно ясно чують ся слова того, що говорить. То знов зашумить і заремствує народний гомін, здаєть ся, що старий Днїпро бє припливом в непогідну, бурливу ніч...

Дисципліна й послух голові взірцеві.

— Підіймїть руки! — кричить голова.

І цїлий лїс сильних загорілих селянських рук підіймаєть ся до гори.

— Спустїть! — І руки в одну хвилю спали в долину. Тільки вітерець понесеть ся по салї від сього масового руху...

— Товаришу голово! — чуеть ся зі середини салї, — прошу слова.

— Товаришу голово! — чути з кутка, — я не зачув, що сказано.

І товариш голова й референти терпеливо й зрозуміло дають поясненя по селянськи, як треба людям піль і степів " по господарськи".

А деколи товариш голова кличе:

— Увага! Товариші! Не можна нараз усїм мовити!

І коли не відразу почули голову,з переднього ряду підняв ся у великий ріст сивоголовий селянин і по молодецьки сильно кинув на цїлю салю:

— Товариші! Чи ви такі?

І відразу все замовкло. — Нї, ми не такі, ми любимо лад у всьому.

Не знаю, де ще селянство так жадливо й уважно слухало, як на сьому з'їздї. А богато з записними книжочками і щось то виводять у них смужками. І скромна вродлива молодичка акуратно записує відломком олївця у бльочку.

— А чи зрозуміють все на місцях? — питає товариш голова.

— Зрозуміють! — загуділо народне море.

А молоденький парубчак з почервонїлим дївочим обличем, яке сяє радісно, кличе:

— Якже вони не зрозуміють, коли я тут слухаю і все їм оповім!

І відчуваєть ся, що сей делеґат від села не пропустить з усього з'їзду нї одного слова. Він нїчого не записав, все, все до останнього слова зложив у своїй памяти й нїчого не переплутає...

Йшло питане про орґанїзацію сїльських, волосних, повітових і центрального селянського союзів. Не було, повтаряю, нї полїтичних нї инших пристрастий. А була спокійна селянська праця трудолюбивих муравлїв. Точка за точкою приймаєть ся реферат.

— Товариші! — говорить голова — сказано, що делеґат вибираєть ся від кождих 200 людий дорослого населеня.. Треба конче вставити пояснене: "мущин і жінок"..

— Добре! Справедливо! — Несеть ся по салї.

— Не вибирайте жінок! Біди нароблять! — гримнув нагло голос із хорів.

Високий, добре збудований селянин, охопив, як біблїйний Самсон, масивну кольонну. Видко його широку лисину обрамлену ще чорним волосом.

Саля понеслась від сьміху. А "Самсон" стрівожений кидає в долину:.

— Я кажу: не вибирайте жінок, бо лиха нароблять!

— Чому? Вибирати! Вибирати й жінок!

— Не треба! Не треба жінок! — вигукував "Самсон".

Сьміх покотив с яро всїй салї.

— Ось налякали жінки бідного чоловіка!

— Він боїть ся, що його в волость виберуть разом із його жінкою!

На естраду виходить жінка. Її витають бурливими оплесками.

— Громадяни! Товариші! — нерівно і хвилюючись говорить вона, — чи не сором вам? Чим давнїйше була жінка? Вона з коцюбою і рогачем стояла біля печі і ховала вам дїтий.. Ну, може вона й не була через те такою розумною, як ви, але тепер нове житє. Ви з початку довідайте ся, як буде працювати жінка у комітетах, а потім говоріть, чи надаєть ся вона, чи не надаєть ся.

— Жінки знаменито працюють! — чуеть ся голос — ми їх уже вибирали.

— Товариші! Хто за жінками, підіймайте руки.

— Не треба жінок! Баламуцтва нароблять! — пробує ще раз оборонити свою думку кремезний селянин.

Руки як лїс виросли над головами.

Жінка зрівнана в правах.

І так крок за кроком ішла в минулий вечір праця. Так очевидно вона буде йти і в тій важко прегарній святинї, відкритя котрої ми всї ждемо з тремтїнем — на Установчих Зборах.

..Ніч поклала город. З Днїпра повіяло свіжістю. З одного боку темнїли Днїпрові далечини; з другого — комашив ся народом Хрещатик залитий електричним світлом.

А перед Купецьким Зібранем було вже не 5, як вчера а 15 віч...

— "А Малоросія?"

— А я говорю "Малоросія" — вперто твердить хтось у густій товпі.

— Еге, нема вже "Малоросії"... відїхала "Малоросія" — є **Україна.**

("Кіевская Мысль") **А. Бринський.**

НОВИЙ ВІДДІЛ.

South Porcupine, Ont.

Дорогий Товаришу Демедюк:

Отсим повідомляємо Вас, що нам удало ся скликати мітінґ, на який прибуло мале число наших українських робітників. Слово забрав товариш Ілія Маркевич і пояснив робітникам, що таке орґанїзація і чому робітники повинні вступати до неї.

Відтак забрав слово товариш Тодер Сакалюк і пояснив робітникам під яким гнетом жиють народи незорґанїзовані а яку силу має нарід зорґанїзований.

Знова тов. Іван Влад представив робітникам як то другі народи орґанїзують ся а ми за мість йти їхнїм слїдом, спимо і марнуємо такий дорогий час.

Говорив ще тов. Никифор Максимюк, котрий представив робітникам европейську різню; як то брат воює проти брата через намову капіталїстів.

Опісля тов. Григорій Рубанец, секретар тіммінського відділу У.С.Д.П. пояснив зібраним що таке економічна орґанїзація а що таке соціял-демократична партія; говорив рівнож про російську революцію, як то російський народ освободив себе з під царизму і здобув собі свободу; отже обовязком всїх укр. робітників є горнути ся до соціял-демократичної партії, бо лиш така партія може повалити теперішний лад і завести лад новий, соціялїстичний.

При закінченю своєї промови пояснив тов. Рубанец як можна завязати Відділ Української Соціял Демократичної Партії. Після сего поясненя зараз же вписало ся до нового відд. двайцять нових членів і признали плятформу та конституцію У.С.Д.П. Канади. Відтак вибрано заряд відділу з слїдуючих товаришів:

Василь Банасюк, орґанїзатор; Тодер Сакалюк, фінансовий секретар; Ілія Маркевич, касієр; Іван Влад, протоколовий секретар.

До контрольної комісії ввійшли: Іван Ушій, Андрій Кузяк і Михайло Влад.

Зібрано партійних вкладок на	$4.90
Добровільних вкладок	3.65
Разом	$8 55
З чого висилаємо на чартер	$3.00
На партійні стемлї	5.00
На членські книжки	0.50
Разом	$8.50

Отсим просимо Вас, товаришу вислати нам чартер до Відділу У.С.Д.П., Ч. 73 "Борці за Волю".

Адрес:

South Porcupine, Ont.

P.O. Box 22

T. Sakaliuk, фін. секретар.

З партійним провітом,

П. Сакалюк.

ТОВАРИШІ ДЕЛЕҐАТИ

що були на з'їздї в Вінніпеґу а призабули перед відїздом звернути реставраційні тикети, нехай відішлють їх сейчас до редакції "Р. Н." Їх коньше потрібно зараз до рахунку.

З СОЦІЯЛІСТИЧНОГО СЬВІТА.

СОЦІЯЛІСТИ ГОРОЮ.

Кореспондент Артур Дрепер, пишучи з Лондону до нюйорської часописи "Трібюн", заявляє, що соціялїсти нагло починають брати верх в кождій воюючій державі. Їхні горячі і щирі заходи привенути загальний мир зеднують для них з кождим днем все більшу і більшу масу народа.

"Є се найбільший абсурд кидати на робітництво пятно "про-ґерманїзму", говорить Дрепер, "коли воно дійсно щиро бажає мира. Нема бо більших патріотів як робітники і то в кождій державі".

ПОБІДА СОЦІЯЛІСТІВ.

В Дітройт, Міч. відбув ся на днях суд над арештованими соціялїстами за те, що вони аґітували проти закона військового примусу. Судії розглядали справу через 18 годин і прийшли до заключеня, що арештовані соціялїсти не провинились нїчим перед законом. Їх увільнено від всякої кари.

КАЗКА ПРО БІЛОГО БИЧКА.

"А ти молишся! Бідне дитя!
Де ж твій розум, де сила?
Ти ж хапаєш ся піну благать,
Що-б ріку зупинила!"
(Ів. Франко).

Слїпі проводирі буржуазії, талановиті і нїчемні наймити капіталу, спокійні професори, учені попи і відомі письменники, всї раби капіталїстичного ладу завше росказують пролетаріям наче малим дїткам, казку про білого бичка, або свою мудру тактику.

Без початку і кінця, без міри і краю, ся буржуазна казка гарними словами, чудовими фарбами і страшними прикладами росказує про спокій при мир на землї, про любов до людей і все се для того, щоб заспокоїть страшне, бурхливе море революції.

Цією казкою пани капіталїсти думають приспать волю революційного народу, поставить перешкоди домаганням робітників в час революції, коли клясові протиріча найгострійше штовхають пролетаріят до боротьби **кляса проти кляси.**

Так було, так буде, бо це звичайна поведінка, природна тактика боротьби лїберальної (імперіялїстичної) буржуазії.

І з того часу, як почав ся робітничий рух в Росії, всї ті, що щиро дбали про мир між клясами, росказували пролетаріям багато разів казку про білого бичка.

Гарно росповідали і годували робітників кулями, гноїли в тюрмах, Сибіру і каторзї, вішали, а далї?

Живих робітників заспокоювали Зубатови, Гапони, апостоли "Освобожденія" пана П. Струве, октябристів, герої народньої волї і — просто провокатори.

Кровію своїх кращих товаришів — борців платив пролетаріят Росії буржуазії за її священне право росказувати і навчати народ своїми казочками.

Росли і збільшувались могили мучеників, рідшали орґанїзовані лави робітників і буржуазія заспокоєно робила свої дїла.

Урочисто справляла сьвято контр-революції, поширювала свої свободи визискувать робітників, закидала багном память вже тепер не страшних померших рабів насьміливших ся повстать проти пана капіталу.

А тих живих, що і тепер не визнавали царства капітала в конституційній самодержавній вітчинї Миколи Послїднього кидали в тюрми і карали всїми дозволеними і недозволеними засобами.

Пан капітал давив своєю гидкою пятою з новою силою всїх рівних перед його единим законом — **все для капітала, нїчого для народу.**

Горемикіни, Ґучкови, Столипіни спасали тодї Росію він анархії, а Родзянки, Мілюкови і Ко. торгувались з правительством про межі конституції і самодержавя в Росії, а дума рішала питання: чи є в Росії конституція, чи немає. "Демократи" народньої волї, нинї республиканцї, від виборгської відозви перейшли до передньої міністрів Миколи і там вели розмови про відповідальне міністерство перед думою бо не знали, чи є в Росії самодержавіє чи немає. Дума ж переходила від бажання дать землю селянам до заслання своїх членів в каторгу, до Столипінських хуторів. А в той час робітників викидали локавтами на вулицю, де вони мали повне право умирати з голоду, або троїти ся нашатирем, чи пускати собі кулю до лоба.

Народ заспокоювали всякими обіцянками полагодити його життя, коли все стане спокійно.

Після того, як розстріляли ленських робітників, міністер заспокоював панів демократів капітала. "Так було, так і буде!" Розстрілювали і будем, не жаліли патронів і не будемо — це настояща мова буржуазії, нахабної, коли вона опираєть ся на озброєну силу.

Минули ті часи, та важкі, страшні злочини минулого навчили пролетаріят розпізнавать демократизм всяких народолюбців, всїх тих, що гарно балакають про "право і справедливість". Нагадують вони про себе і тепер, коли після панування Сухомлїнова, Распутїна, Миколи — Росія, зруйнована війною, стала на шлях до революції, до війни за волю.

Тепер, коли революція ширить ся і росте і огонь її перекидаєть ся за межі Росії і революцій на демократія всього сьвіту може незабаром піде війною проти імперіялїстичної буржуазії, яка для своїх анексій, контрибуцій руйнує господарство по всїх країнах сьвіта, буржуазія знов тягне свою казку про білого бичка.

Тепер буржуазія переодягла ся в червону одежу демократів, республиканців, соціялїстів і заспокоює бурю і сама орґанїзує контр-революцію.

Бо контр-революції бажає і кличе буржуазна душа, бо так чудово робить її лїберальна буржуазія і за страх, і за совість, і за гроші.

Тепер, як і з самого початку революції, марить вона чужими землями і боїть ся, "хоча б частинного переведеня соціялїзму", або конфіскації прибилї, якої в неї так богато. Лякаючи всїх анархією і вносячи сьвідомо безладдя в господарство країни, кличе вона всїх боронити Росію від злого Німця через провадження війни до кінця, а сама береже своєї кишенї підтримуючи і контр-революцію і "батальони смерти."

Орґанїзована воля революційного народа кличе всї народи до припинення війни і повної перемоги революції, а буржуазія шипить, як змія, про зраду волї, про німецьких аґентів, і сепаратний мир. А всїх тих, хто не вкупі з нею дзвонить зброєю, щоб забезпечить і надалї свої грабіжницькі наміри всїх гнїтить і визискувать, всїх цих зве вона зрадниками країни, що штовхають Росію до погибелї.

Нинї пролетаріят з революційною демократією повинен сказать всїм передягненим республиканцям і всяким демократам: "Геть з дороги!"

Даремно благаєте, нерозумні дїти, піну, щоб ріку революції зупинила. Не бійтесь! Революція розіллєть ся морем і в чистих хвилях його потоне все сьміття вашого полохливого, розбавленого зрадою революції, несподіваного демократизма і соціялїзма.

Українські робітники не віддадуть нїгде нї одного голоса тим, хто боїть ся революції.

Нехай це памятають всї ті, що в час виборів будуть робити з себе підмальованих "демократів" і "соціялїстів." **В. Ф.**

"Робітнича Газета".

ARCHIVES OF ONTARIO
TORONTO